

Õppekasvatustööd toetav koostööprojekt „Targalt ja tervelt kooli“

Ohutuse ja turvalisuse alateema: liikluskasvatus

Autorid: Puiga lasteaia Siilike tervisemeeskond: Marika Ots, Merje Jõgeva, Sire Kala, Kerli Sepp

Taustainformatsioon:

Teema valiku põhjendus

Oleme väike linnalähedane lasteaed. Piirkonnas valmis uus kergliiklustee. Uus on meile ka valgusfoor, ohutussaared ja „sebra“, mis on linnas liiklemisel olulised. Kuna meie lasteaia õueala on väike, meil puuduvad liiklusväljakud, lasteaia ümbruses kõnnitee ja ülekäigurajad, siis on vaja õppida liiklemist kergliiklusteel nii rattaga kui jalgsi. See on paljudele lastele ka tulevane koolitee.

Kahjuks näeme me sageli lasteaia aknast praegusi koolilapsi, kes ei oska ohutult liigelda. Koolilaste liikluskultuur on halb. Vanemad ja koolilapsed ei teadvusta ohtusid ega nende tagajärgi. Ei hoolita rattasõidul turvavahenditest, puudub ohutunne. Ohtude ennetamine ning õige käitumine ohtlikes olukordades on aga hea tervise ja turvalisuse tagaja.

Üldeesmärk:

Kujundada ohutuid liiklemisharjumusi läbi praktilise tegevuse.

1. Lapsed õpivad ohutult liiklema kergliiklusteel nii rattaga kui jalakäijana.
2. Lapsed saavad teada rattasõidu reeglid, õpivad kandma rattasõidul alati kiivrit ja saavad teada, missugune peaks olema ratturi riietus ja jalanõud.
3. Lapsed õpivad tundma ohutuks liiklemiseks vajalikke liiklusmärke ja eeskirju.
4. Lapsed õpivad tundma valgusfoori ja ületama teed õiges kohas.
5. Lapsed ja nende vanemad omandavad ohutu liiklemise väärtushinnangud.

Eeldatav tulemus:

1. Laps nimetab kohti ja tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (sõidutee, rattasõit kiivrita).
2. Laps kirjeldab jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise põhimõtteid.
3. Laps oskab selgitada, miks on vaja kanda pimedal ajal helkurit.
4. Laps teab, kuidas ületada ristmikku.
5. Laps teab liiklemise erinevusi maal ja linnas.
6. Lapsed, lapsevanemad ja õpetajad täidavad ohutu liiklemise nõudeid.

Osalejate vanus ja arv:

Haaratud on kogu maja lapsed (71) ja nende vanemad:

- Noorema rühma lapsed vanuses 2–4 eluaastat (21);
- keskmise rühma lapsed vanuses 3–5 eluaastat (24);
- vanema rühma lapsed vanuses 5–7 eluaastat (26).

Mõned tegevused on planeeritud ainult 5–7 aastastele lastele (kuni 26 last).

Seostatus teiste valdkondadega:

1. Mina ja keskkond: liiklussituatsioonide analüüsimine, erinevad katsed (munakiiver, helkur), õppereis Antsla liikluslinna.
2. Keel ja kõne: kirjanduspala lavastamine, liiklusteemalise jutukese koostamine.
3. Matemaatika: orienteerumine väljakul, hulkade moodustamine, parem-vasak, punane-kollane-roheline jms.
4. Kunst: liiklusteemaliste piltide joonistamine.
5. Liikumine: jalgrattasõit, vigursõit, rattaretk koos vanematega.

Tegevuskava:

I päev

Õpi ise ja õpeta teisi

Liiklusalane ühisüritus - koolitus koostöös liikluspolitsei ja Lõvi Leoga lastele, lapsevanematele, õpetajatele. Õppuse viisid läbi noored politseikadetid, külalisena oli kaasas laste hulgas palju elevust tekitanud Lõvi Leo. Läbi praktilise tegevuse õpiti tundma liiklusmaailma ja ohtusid selles.

Kordamine on tarkuse ema

Õhtupoolikul toimus vanema rühma laste ja vanemate õppereis Antsla liikluslinna kinnistama liiklusalaseid teadmisi.

Nädala kodune ülesanne: Valmistada koos lapsega liiklusalane raamat, plakat, õppemäng.

II päev

Arukas liikleja

Liiklusteemaline etendus õpetajatelt „Hooletus ees, õnnetus taga“.

Mina tahan üle tee minna

Keskmise rühma praktiline õppus Võrusoo ristmikul ja kergliiklusteel: ülekäigurada, valgusfoor, ohutussaared.

III päev

Hoiame õhu puhtana

Laste ja õpetajate kohtumine Haanja rattaklubi poistega. Õpitakse tundma ratturivarustust, põhitõdesid rattasõidust, ohutusnõudeid. Jalgratturid ja teised, kes sõidavad kahe rattaliste sõidukitega. Miks on kasulik rattaga sõita?

Suured Siilikased turvaliselt ratastel

Rattapäev vanemale rühmale (vigursõit, grupiti sõitmine kergliiklusteel). Lastel on kaasas rattad ja vajalik varustus (kiiver, kaitsmed). Kaasatud on vanema rühma vanemaid-rattasõitjaid.

IV päev

Keskvised Siilikased turvaliselt ratastel

Rattapäev keskmisele rühmale (vigursõit, grupiti sõitmine kergliiklusteel). Lastel on kaasas rattad (tõukerattad) ja vajalik varustus (kiiver, kaitsmed). Kaasatud on keskmise rühma vanemaid-rattasõitjaid.

Mina tahan üle tee minna

Vanema rühma praktiline õppus Võrusoo ristmikul ja kergliiklusteel: ülekäigurada, valgusfoor, ohutussaared.

V päev

Väikesed Siilikesed turvaliselt ratastel

Rattapäev nooremale rühmale. Lastel on kaasas rattad (tõukerattad) ja vajalik varustus (kiiver, kaitsmed).

Liiklusmaailma teame me hästi!

Lõpuüritus kogu lasteaiaperere ja vanematele: ühine rattaretk lasteaia ümbruses, liiklusalaste teadmiste kontroll, kokkuvõttev liiklusteemaline joonistus või jutuke peredelt).

Materjalid ja vahendid:

- turvavestid
- rattad ja rattavarustus
- munakiiver
- materjalid käeliseks tegevuseks
- kostüümid etenduseks
- buss õppereisiks
- liiklusmärgid
- koonused vigursõiduks
- infoleht „Tark laps“ lasteaiateel (LISA 1)
- infoleht „Mina ja minu ratas“ (LISA 2)
- teadmiste kontrolli lehed (LISA 3 ja 4)

Tulemus

Liiklusalaste teadmiste kontrollist anti ülevaade lasteaia kodulehel.

Joonistustest, jutukestest, raamatutest ja õppemängudest valmis näitus. Näitust külastati rühmade kaupa ja sellele järgnes omakorda arutelu liikluse teemadel.

Noorema rühma laps tundis rõõmu Lõvi Leost ja rattasõidust, sai selgeks sõidutee ja kõnnitee tähenduse, teab jalgrattaga sõitmise nõudeid, liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda) ning helkuri kasutamise vajalikkust.

Keskmise rühma laps teab valgusfoori tulede tähendust, selgitab ülekäiguraja vajadust, oskab põhjendada helkuri kandmise vajadust, teab lasteaia ümbruses olevate liiklusmärkide tähendusi, teab, kuidas sõiduteed ületada ja rattasõidu turvavarustuse vajalikkust.

Vanema rühma laps teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda, teab liiklusmärkide tähendusi ja käitub vastavalt märgile. Selgitab, kuidas sõiduteed ületada reguleeritud ja reguleerimata ristmikul. Teab, miks ja kuidas kanda helkurit, teab rattaga sõitmise nõudeid.

Liiklusnädal täitis igati oma eesmärgi ja pakkus kõigile huvitavat ja mitmekesist kasulikku tegevust. Tagasiside oli väga positiivne.

Edasine tegevusplaan on lasteaiia õppekava täiendamine liiklusohutusosalase tegevuskavaga, mis lihtsustab õpetajate liiklusosalaste tegevuste planeerimist ja läbiviimist.

Soovitav abimaterjal laste õpetamisel:

- Liikluskasvatus enne kooli . Maanteeamet, 2001.
- Liiklusaabits. Maanteeamet, 2001.
- Lasterühmadega liiklemine tänaval. Maanteeamet, 2006.
- Kukeaabitsa liiklusvihik. TEA Kirjastus, 2009.
- Tark jalgrattur. TEA Kirjastus, 2010.
- Minu tänav (Värvi ja nuputa). Maanteeamet.

LISA 1. TARK LAPS LASTEAIATEEL

TARK JALAKÄIJA:

- VARUB AEGA JA EI TORMA KUSAGILE
- ON VÄGA TÄHELEPANELIK
- ON VÄGA ETTEVAATLIK
- ÖPIB ÄRA LIIKLUSMÄRKIDE TÄHENDUSED
- KANNAB VÄHEMALT ÜHTE HELKURIT
- RIPUTAB HELKURI KÜLJE PEALE, PÕLVE KÕRGUSELE
- ON TEISTELE HEAKS EESKUJUKS
- EI MÄNGI SÕIDU- EGA KÖNNITEEL

TARK LAPS:

- KÄIB KOOS VANEMATEGA LÄBI OMA KOOLITEE
- VALIB KOOS VANEMATEGA KÕIGE OHUTUMA KOOLITEE
- LEIAB KOOLITEE, KUS TULEB KÕIGE VÄHEM SÕIDUTEED ÜLETADA
- KÄIB KÖNNITEE PAREMAL POOLEL JA JÄLGIB LIIKLUSMÄRKE
- TEAB, ET EESTIS ON PAREMPOOLNE LIIKLUS
- PARKLAST, ÕUEALALT JALGRATTAGA VÄLJA SÕITES ANNAB TEED RISTUVAL TEEL LIIKUVATELE SÕIDUKITELE JA JALAKÄIJATELE
- TEAB, ET ENNE VASAK- JA TAGASIPÖÖRET ON OHUTUM RATTATA PEALT MAHA TULLA JA ÜLETADA TEED JALAKÄIJANA

KUI TARK LAPS KÖNNIB MAANTEEL, MILLEL POLE KÖNNITEED, SIIS:

- TA KÖNNIB ALATI MAANTEE VASAKUS SERVAS VÕI VASAKUL TEEPEENRAL
- TA KANNAB VÄHEMALT ÜHTE HELKURIT
- TA RIPUTAB HELKURI PAREMALE KÜLJELE, PÕLVE KÕRGUSELE
- KOOS KAASLASEGA KÖNNIB TA HANEREAS, MITTE KÕRVUTI

TARK LAPS ÜLETAB SÕIDUTEED NII:

- ON VÄGA TÄHELEPANELIK
- ÜLETAB TEED AINULT ÕIGES KOHAS
- PEATUB, KUULATAB JA VAATAB TÄHELEPANELIKULT MÕLEMALE POOLE NING LIIKUVA AUTO ETTE EI ASTU
- VAATAB MITU KORDA VASAKULE JA PAREMALE
- EI JOOKSE ÜLE SÕIDUTEE
- KUI AUTO LÄHENEK, SIIS TA OOTAB, KUNI AUTO PEATUB
- EI JÄÄ SÕIDUTEELE ASJATULT SEISMA
- KUI FOORIS SÜTTIB ROHELINE TULI, SIIS VEENDUB, ET KÕIK AUTOD SEISAVAD

TEEÜLETUSE OHUTUMAD KOHAD:

- JALAKÄIJATE TUNNEL JA SILD
- VALGUSFOORIGA SEBRA
- ILMA FOORITA SEBRA
- KOHT, KUS TEE ON MÕLEMALE POOLE HÄSTI NÄHA
- FOORITA RISTMIK

LISA 2. MINA JA MINU RATAS

KEVAD ON KÄES JA KINDLASTI OLED JUBA OMA JALGRATTA VÄLJA TOONUD. LOE JÄRGNEVAD ÕPETUSED HOOLSASTI LÄBI!

KUI MUL JALGRATTURI JUHILUBA VEEL EI OLE, SIIS **TOHIN SÕITA AINULT 'ÕUEALA'** LIIKLUSMÄRGIGA TÄHISTATUD ALAL, KÕNNITEEL, AIAS JA SEAL, KUS AUTOSID EI SÕIDA. ILMA JUHILOATA SÕIDUTEEL SÕITA EI TOHI.

ENDA RATTAGA MA **EI TOHI SÕIDUTADA TEISI LAPSI**, SEST NII VÕIB KERGESTI KUKKUDA. KA KOOS SÕPRADEGA SÕITES EI SAA HULLATA, VAID TULEB TÄHELEPANELIKULT TEED JA TEISI LIIKLEJAJD JÄLGIDA. SIHTPUNKTI JÕUDMISEKS TULEB VALIDA SÕIDUKS KÕIGE OHUTUM TEE.

RATTAGA SÕITA ON MÕNUS. SAAB KIIRESTI EDASI. AGA ET TEISTEGA MITTE KOKKU PÖRGATA, **PEAN OSKAMA KA AEGLASELT SÕITA** JA PIDURDADA NII, ET ISE EI KUKUKS. HARJUTAMA PEAN TASAKAALU HOIDMIST JA ÜHE KÄEGA SÕITMIST, ET AUTOJUHTIDELE ENNE PÖÖRET VÕI PIDURDAMIST MÄRKU ANDA. SÕITES KASUTAN MA KIIVRIT NING KÜÜNARNUKI- JA PÕLVEKAITSMEID, ET KUKKUKES VALUS EI OLEKS.

MINU RATAS ON HEA JA KIIRE; KUID TA NÄEB VEEL VINGEM VÄLJA, KUI TAL ON KÜLJES HELKURID, TULED JA MUUD VAJALIKUD ASJAD. **ENNE SÕITU KONTROLLIN, KAS PIDURID JA SIGNAALKELL ON KORRAS**, HELKURID JA TULED ON PUHTAD, KUMMID ON TÄIS NING KÕIK MUTRID JA KRUID ON KÕVASTI KINNI.

KUI MA JALGRATTAGA SÕIDAN, SIIS OLEN MA JALGRATTUR. **MINU PEAD KAITSEB KIIVER JA SELJAS ON EREDAVÄRVILISED RIIDED**, ET AUTOJUHTID MIND JUBA KAUGELT MÄRKAKSID. KUI MA SAAN 10-AASTASEKS, SIIS ON MUL KAASAS KA JALGRATTURI JUHILUBA. ET JUHILUBA SAADA, PEAN MA OSKAMA OHUTULT SÕITA JA TUNDMA LIIKLUSEESKIRJU. ÕNNEKS ON SEDA ÕPPIDA HUVITAV. KUI ISE KÕIGEST JAGU EI SAA, SIIS TEISED AITAVAD.

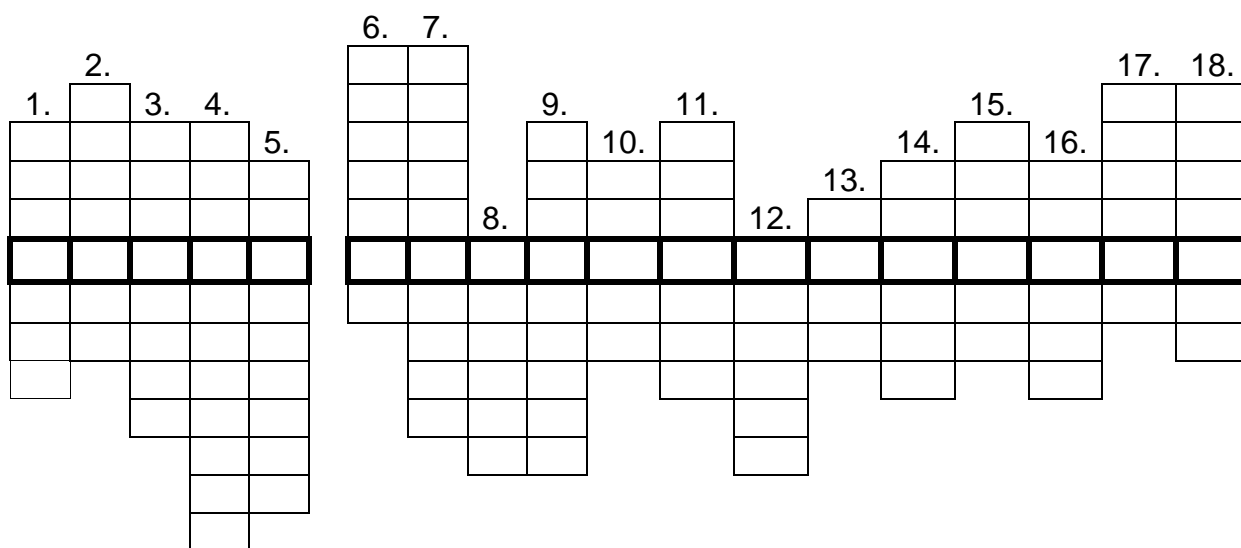
LISA 3. TEADMISTE KONTROLLI LEHT LASTELE (kasuta vanema abi lugemisel ja kirjutamisel).

KIRJUTA LÜNKA ÕIGE SÕNA.

JALGRATTAGA SÕITMA MINNES PANEN PÄHE .....
 ENNE SÕITU KONTROLLIN. KAS .....JA .....ON KORRAS
 TÄNAVAL EI AJA SÕBRAGA KÕVA HÄÄLEGA .....
 TARK LAPS EI ..... SÕIDU- EGA KÕNNITEEL
 TEED ÜLETAN ALATI SEALT, KUS ON .....
 ÜLE TEE MINNES VAATAN KÕIGEPEALT .....
 AUTOGA SÕITES KINNITAN ALATI .....
 PIMEDAL AJAL KINNITAN JOPE KÜLGE .....
 SÕIDUTEED ÜLETAN SIIS, KUI FOORIS PÕLEV TULI ON .....

LISA 4. TEADMISTE KONTROLLI LEHT KOGU PERELE

Kui lahendad ristsõna õigesti, saad teada, milline pead tänaval liikudes olema.

1. Jalgratast käekõrval lükkav isik peab maanteel liikuma ... pool.
2. Alla 16-aastane laps peab rattaga sõites kandma ... .
3. Tänaval üksi sõites peab 10–15aastane laps omama jalgratta ... .
4. Väikelast tohib rattaga sõidutada vaid ... .
5. Jalgrattaga tohib üle „sebra” sõita vaid jalakäija tava... .
6. Jalgrattateel ja õuealal tohib jalgrattaga sõita juhiluba ... .
7. Kõnniteel rattaga sõites ei tohi ohustada seal liikuvat ... .
8. Ühegi auto esiistmel ei tohi last süles ... sõidutada.
9. Kõnniteel tohib rattaga sõita kuni ... aasta vanuseni.
10. Pimeda ajal peab rattal põlema ees ... tuli.
11. Autoga sõites ei tohi juhil olla käes ... .

12. Autojuht peab ülekäigurajal andma rattale teed, kui ta ... .
13. Algklassirühm tohib tänaval liikuda ainult ... last kõrvuti.
14. Pimeda ajal rattaga sõites peab taga põlema ... tuli.
15. Jalgrattaga sõiduteel sõites tuleb hoida ... ääre lähedale.
16. Ratta mõlemal küljel peab olema kollane või valge ... .
17. Autoga tohib linnas sõita kuni 50 kilomeetrit ... .
18. Asulavälisel teel tuleb liikuda sõidutee ... servas.

VASTUSTE LEHT:

Kokku: ERITI ETTEVAATLIK

1. PAREMAL
2. KIIVRIT
3. JUHILUBA
4. RATTATOOLIS
5. KIIRUSEGA
6. OMAMATA
7. JALAKÄIJAT
8. HOIDES
9. KAHETEIST
10. VALGE
11. TELEFON
12. PÖÖRAB
13. KAKS
14. PUNANE
15. PAREMA
16. HELKUR
17. TUNNIS
18. VASAKUS

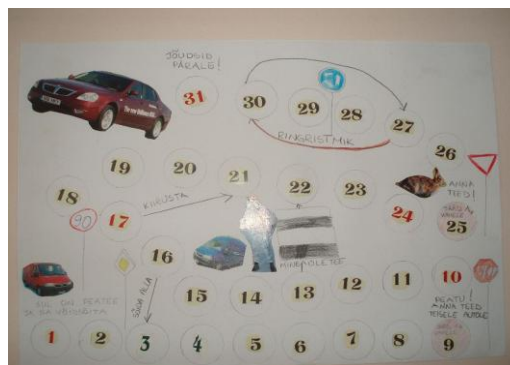

Õpetajate näidend lastele “Hooletus ees, õnnetus taga”

Liiklusteemaline näitus.

Liiklusteemaline näitus.

Rattapäev: külas on politsei

Lapsed liikluslinnakus